

DENİZCİ MİLLET OLUNMASI VE İNSANIMIZIN DENİZLE BULUŞMASININ ÖNÜNDEKİ TEMEL ENGELLER

2019/1 MAVİ KART UYGULAMALARI

AMATÖR DENİZCİLİK FEDERASYONU
İstasyon Caddesi No: 16/1 Daire: 4 Yeşilyurt / Bakırköy/İstanbul
e-mail: adf@adf.org.tr Tel: 0212 662 64 58 – 662 64 59 Fax: 0212 574 58 69

DENİZCİ MİLLET OLUNMASI VE İNSANIMIZIN DENİZLE BULUŞMASININ ÖNÜNDEKİ TEMEL ENGELLER

Denizci millet olmamız ve amatörlerin denizle buluşmasının önündeki pek çok sorunu (4 B) (1 M) diye özetleyebiliriz.

Bunlar; **Bayrak, Barınma, Bağlama Kaydı, Belgelendirme ve Mavi kart uygulamalarıdır.** Bu raporda sadece, amatör denizcilere tekne sattırarak cezalar yazılmasına neden olabilecek **Mavi Kart Uygulamaları** incelenmiştir

MAVİ KART; Mavi kart sistemi **bayrağı ne olursa olsun** gemi ve su araçlarının atıkları ile atık kabul tesislerince alınan atıkların, çevre mevzuatı gereğince manyetik bir kart vasıtası ile elektronik takibidir. İlk başta Muğla Ve Antalya'da pilot bölge olarak başlayan uygulama artık tüm kıyılarımızı kapsamaktadır.

Mavi kart uygulaması ortak kullandığımız denizlere kıyısı olan ülkeler arasında sadece ülkemizde mevcuttur.

Denizlerimizin kirletilmemesi ve gelecek kuşaklara denizlerin temiz aktarılması için önemli bir araç olacağına inandığımız Mavi Kart sistemi maalesef uygulamadaki aksaklıklar, mevzuat ve altyapı eksikleri nedeni ile amatör denizcilerin korkulu rüyası haline gelmiştir.

Denizlerimizi kirleten ana ve tali unsurlar doğru tespit edildiği takdirde amatör denizciler günah keçisi olmaktan kurtulup doğası gereği çevreye en fazla saygı gösteren ve gönüllü çevre muhafızı olarak sisteme olumlu katkı yapacaklardır.

Unutulmamalıdır ki amatör denizciler TURMEPA temizlik mamullerini kullanarak ve teşvik ederek kısıtlı bütçelerine rağmen sistemi desteklemektedir.

GENEL DURUM

8333 km. sahil şeridi bulunan ülkemiz, Marmara hariç diğer denizleri komşuları ile paylaşmaktadır. Bütün Avrupa'yı dolaşarak Karadeniz'e ulaşan nehirlerin getirdiği kirlilik boğazlar yolu ile Marmara ve Ege'ye ulaşmakta diğer yandan çok önemli bir su yolu olan bu denizler yoğun bir gemi trafiğini de taşımaktadır. ***Bu denizlerin temiz kalması öncelikle kıyısı olan ülkelerin ortak çözümler üretmesine bağlıdır.***

AMATÖR DENİZCİLİK FEDERASYONU

İstasyon Caddesi No: 16/1 Daire: 4 Yeşilyurt / Bakırköy/İstanbul
e-mail: adf@adf.org.tr Tel: 0212 662 64 58 – 662 64 59 Fax: 0212 574 58 69

Denizdeki biyolojik hayatın verimliliği ve sürekliliği, sudaki oksijen, ısı miktarı ve Güneş ışığına bağlıdır. Bu üç fiziki şartı belirleyen en kritik bölge ise deniz yüzeyidir.

Deniz suyunda bulunan oksijenin yaklaşık %70'ini denizlerdeki bitkiler üretir. Denizlerdeki doğal denge, evsel ve endüstriyel atıklar, zirai mücadele ilaçları, kimyasal ve petrol atıkları ile bozulmaktadır.

Organik atıklar ilk başta birim yoğunluğa bağlı olarak kirlenme yaratsa dahi ortamda doğal yollarla çözünüp kısa zamanda olumsuz etkisini kaybedebilmektedir. Buradan hareketle amatör denizci dışkısının denizi kirletmeyeceği söylenebilir. Aksi takdirde sahilden denize girenlerden de mavi kart istemek gerekirdi.

Oysa Petrol türevleri, pestisit ve ağır metal gibi kimyasal kirleticiler, deniz canlı hayatında doğrudan toksik, akut ve kronik etkileri yanı sıra dolaylı fizyolojik etkileri ile canlıların yumurtalarını, larvalarını ve genç bireylerini çok daha fazla etkileyerek canlı hayatını geri dönülmez şekilde yok etmektedir.

Yeterli ve nitelikli arıtmaya tabi tutulmadan deniz ortamına bırakılan karasal atıklar, içinde taşıdığı kimyasallar nedeniyle denizdeki canlı hayatının en büyük düşmanlarıdır.

Gemilerden kaynaklanan sintine suları ve petrol taşımacılığı esnasında oluşabilecek kazalar nedeniyle ortaya çıkan petrol kirlenmesi gemi kaynaklı kirleticilerin en önemlileridir.

Petrol ve türevleri deniz suyundan daha az bir yoğunluğa sahip olduğundan, yüzeyde bir tabaka oluşturmakta, bu da canlılar için hayat kaynağı olan oksijenin deniz içine yayılmasını önleyerek canlıların sürdürülebilir üretimlerini ve çoğalmasını engellemektedir.

AMATÖR DENİZCİLİK FEDERASYONU

İstasyon Caddesi No: 16/1 Daire: 4 Yeşilyurt / Bakırköy/İstanbul
e-mail: adf@adf.org.tr Tel: 0212 662 64 58 – 662 64 59 Fax: 0212 574 58 69

Deniz Kirliliği Kaynaklarını sıralarsak;

- 1- Karasal kaynaklı kirlilik; Evsel atıklar, Endüstriyel atıklar, tarımda kullanılan kimyasallar,
- 2-Deniz ulaşımı kaynaklı kirlilik; Gemilerden kaynaklanan atıklar, Kazalar sonucunda oluşan kirlilik,
- 3-Diğer kirlilik kaynakları; Turizm faaliyetleri, Katı atık depolama sahaları, Atmosferik emisyonlar, maden alanları, balık çiftlikleri v.s. olarak sıralanabilir

2003 kişiye 1 amatör denizci teknesi düşen, 3-6 metre arası motorsuz kayak ve sürat motorları dahil 39.000 civarı amatör denizci teknesine sahip ülkemizde; **amatör denizcilerden kaynaklı kirlilik hiç şüphesiz en masum olanı ve istatistik değerleri etkilemeyecek kadar düşük orandadır.**

AMATÖR DENİZCİLİK FEDERASYONU
İstasyon Caddesi No: 16/1 Daire: 4 Yeşilyurt / Bakırköy/İstanbul
e-mail: adf@adf.org.tr Tel: 0212 662 64 58 – 662 64 59 Fax: 0212 574 58 69

ULUSLAR ARASI MEVZUAT; Gemilerden kaynaklanan deniz kirliliğinin önlenmesi için Uluslararası yasal çerçeve Birleşmiş Milletlerin Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) tarafından belirlenmiştir. IMO üye ülkeler arasında dayanışma oluşturarak karar ve tavsiyelerde bulunur. Mevzuat ile ilgili bilgi alış verişlerinde bulunulmasını sağlar. Ülkemiz IMO'ya 1958 yılında üye olmuştur

2 Kasım 1973 tarihinde IMO'da kabul edilen MARPOL 73/78 Sözleşmesi, gemilerden kaynaklanan deniz kirliliğinin önlenmesi konularını düzenleyen temel uluslararası sözleşmedir. Ülkemiz MARPOL 73/78'e 24 Haziran 1990 tarihinde taraf olmuştur.

MARPOL 73/78 Ek-1 Madde 10'da Akdeniz ve Karadeniz Özel Alan Olarak belirlenmiştir. Atıkların denize atılması yasaklanmış ve Akdeniz'e kıyısı olan her limanda atık alım tesislerinin bulunması zorunluluğu getirilmiştir.

Ancak MARPOL, 400 GT ve üstü büyüklükte veya daha küçük olmakla birlikte 15'den fazla yolcusu olan gemileri bağlıyor. Diğerleri ile ilgili kararları ulusal otoriteye bırakıyor.

Birleşmiş Milletler Çevre Programı kapsamında Akdeniz ülkelerinin katılımıyla düzenlenen Barselona Sözleşmesi 2008 COP-15 400GT'dan küçük özel tekneler için sadece sıvı atık tankı bulundurma zorunluluğunu tanımlamakta ve tank koyulamayacak kadar küçük teknelerin kıyıda açıkta tuvalet kullanmaları gerektiğini belirlemektedir.

AB'nin özel tekneler yönetmeliği ise sıvı atık biriktirme tankı bulundurma ve bu tankın güverte üstü bağlantısını düzenlemektedir.

ULUSAL MEVZUAT; 2872 Sayılı Çevre Kanunu, 26.12.2004 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Gemilerden Atık Alınması ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliği amatör denizcileri yakından ilgilendirmektedir.

2872 SAYILI ÇEVRE KANUNUNDA;

Yasaklama; Md. 8 Kirletme Yasağı Her türlü atık ve artığı alıcı ortama vermek yasaktır.

Tesis Yükümlülüğü; Md.11 (değişik 26.4.2006-5491/8 md) Üretim, tüketim ve hizmet faaliyetleri sonucunda oluşan atıklarını alıcı ortamlara doğrudan veya dolaylı vermeleri uygun görülmeyen tesis ve işletmeler ile yerleşim birimleri atıklarını yönetmeliklerde belirlenen standart ve yöntemlere uygun olarak arıtmak ve bertaraf etmekle veya ettirmekle ve öngörülen izinleri almakla yükümlüdürler.....

Liman, tersane, gemi-bakım onarım, gemi söküm, marina gibi kıyı tesisleri; kendi tesislerinde ve gemi ve diğer deniz araçlarında oluşan petrollü, yağlı katı atıklar ve sintine, kirli balast, slaç, slop gibi sıvı atıklar ile evsel atık su ve katı atıkların alınması, depolanması, taşınması ve bertaraf ile ilgili işlemleri ve tesisleri yapmak veya yaptırmakla yükümlüdürler.....

Denetim; Md.12 (Değişik: 26.4.2006-5491/9 md.) Bu Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Bakanlığa aittir... İlgililer, Bakanlığın veya denetimle yetkili diğer mercilerin isteyecekleri bilgi ve belgeleri vermek, yetkililerin yaptıracakları analiz ve ölçümlerin giderlerini karşılamak, denetim esnasında her türlü kolaylığı göstermek zorundadırlar.

Cezalar; Md. 20 (Değişik: 26.4.2006-5491/14 md.) İdarî nitelikteki cezalar; ... g) 12 nci maddede öngörülen bildirim ve bilgi verme yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere 6.000 Türk Lirası idarî para

cezası verilir. (2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ her yıl için güncellenmektedir. **2019 için bu tutar 18.037,00TL** dir)

ALTYAPI VE UYGULAMALAR

Atıkların Kontrolü Yönetmeliğine dayanarak yayınlanan, 2013/12 sayılı Genelge'nin 2. Maddenin 2. Bendinde tanımlanan tüm gemiler mavi kart almak zorundadırlar. 10. fıkrasında ise: "Üzerinde pissu üretebilecek üniteleri bulunmayan gemilere (para-sailing gemileri vb.) pissu sorgulaması yapılmaz. Diğer atıkları için mavi kart sistemine tabidirler." Hükümü yer almaktadır.

BAĞLAMA KÜTÜĞÜ UYGULAMA YÖNETMELİĞİ, Tanımlar MADDE 4.e göre **Cinsi, tonilatosu ve kullanma amacı ne olursa olsun, denizde kürekten başka aletle yola çıkabilen her araç** Gemi olarak tanımlanmakta, buradan hareketle mavi kart kontrollerinde amatör denizci teknelerine gemi muamelesi yapıp atık miktarı Gemilerin Teknik Yönetmeliğine göre **kişi başı günlük 50 litre** üzerinden hesaplanıp ceza yazılmaktadır. **Olması gereken kişi başı günlük 2 litredir.**

"ÖZEL TEKNELERİN DONATIMI VE KULLANACAK KİŞİLERİN YETERLİKLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK MADDE 4 - ç) (Değişik:RG-13/9/2009-27348) *Ticari amaç olmaksızın münhasıran gezi, eğlence, spor ve amatör balıkçılık gibi faaliyetlerde kullanılan, ulusal standarda göre ölçüldüğünde boyu (LH) 2,5 metreden küçük ve 24 metreden büyük olmayan, mülkiyeti gerçek kişilere veya faaliyet konusu su sporları olan dernek veya vakıflara ait tekneler ile bu şartlardan bir veya birkaçını haiz olmamakla birlikte, bağlama kütüğüne kayıtlı olup özel tekne ruhsatnamesi almış olan tekneleri, özel tekne olarak tarif etmektedir.*"

ÖZEL TEKNELERİN KAYDI BELGELENDİRİLMESİ VE TECHİZATINA İLİŞKİN TEBLİĞ'in 4 sayılı ekinin 7. maddesi "**Pis Su Tankı; tuvaleti olan teknelerde bulunacak, kişi başına günde en az 2 litre x 2 günlük birikime uygun hacimde olacaktır**" Demekte ancak ceza tutanakları 50 litre üzerinden düzenlenmeye devam etmektedir.

Yasada yatların yanaştığı tesisler ve balıkçı barınakları için sıvı atık alım yükümlülüğü var. Sistemin çalışması için marina ve barınak olmayan yerlerde belediye iskelelerinde ve denizde gezici gemiler ile atık alınmalı. Ama bu yükümlülüğe kent merkezlerindeki marinalar dışında uyan yok. Atık alım tesisi olanlar çoğunlukla arızalı. Kapasiteleri yetersiz. Görevli personel hafta sonları izinli geceleri nöbetçi yok. Denizin gecesi gündüzü olmadığı gibi marina giriş-çıkışları hafta sonları doğal olarak yoğun ve sıra beklemek bıktırıcı boyutta.

Yasa hangi sıklıkla atık verilmesi gerektiğine ilişkin bir düzenleme yapmadığı halde denetimlerde mavi kartın en son işlendiği tarih, kişi sayısı ve tank kapasitesi kıyaslanıp, **teknenin çevre kirliliğine sebep olup olmadığına ilişkin somut bir bulgu ve tespite yer verilmeden** hatta bazı teknelerde bulunan arıtma sistemleri dahi dikkate alınmadan ceza yazılmakta. Bu cezalara yapılan itirazlar mahkemelerde amatör denizciler lehine sonuçlanmaktadır.

Özellikle Ege de amatör denizcilerin ve tur teknelerinin günlük geziler düzenleyeceği kadar yakın karşı komşumuzda liman içi dışında atık boşaltımı denetlenmemektedir.

Daha önce belirttiğimiz gibi deniz kirliliğinin yaklaşık %95 ana kaynağı karasal olup, deniz araçlarından kaynaklı kirlilik %5 olsa bile bunun içinde amatör denizcilerin payı yüzlerle değil ancak binlerle ifade edilebilir düzeydedir.

Kıyılarımızdan yüzme mesafesindeki komşumuzda dahi uygulaması olmayan mavi kart uygulaması mevcut şekliyle her tarafı açık Nasrettin Hoca türbesinin kapısındaki kilit misali amatör denizcilerin boynundadır.

ÖNERİ VE TALEPLERİMİZ

- Yasalardaki Gemi/Özel tekne tanımı kargaşasına açıklık getirilmeli.
- Tank kapasite hesapları ÖZEL TEKNELERİN KAYDI BELGELENDİRİLMESİ VE TECHİZATINA İLİŞKİN TEBLİĞ 4 sayılı ekine uygun kişi başına günde 2 litre üzerinden yapılmalı.
- Ceza ancak somut çevre kirliliği tespiti halinde söz konusu olmalı.
- Ana kirlilik kaynakları kurutulmalı.
- Sabit ve yüzer, atık alım tesis sayısı ve kapasitesi yeterli düzeye ulaşmadan, sadece amatör denizci tekneleri uygulama dışında bırakılmalı.

SONUÇ

Yukarıda belirtilen önerilerimiz doğrultusunda en kısa sürede çözüm üretilmesinin, denizden ve denizcilikten uzak bırakılan Türk insanının önündeki engellerin kaldırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Doğası gereği çevre dostu olan, plajlarda denize giren insanlar kadar kirlilik nedeni olmayan amatör denizcilerin denize çıkmasını engelleme boyutuna gelen mavi kart uygulamasını, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilileri ve ilgili STK'ların bir araya gelerek detaylı şekilde masaya yatırması gereği açık olup federasyonumuz bu konuda üzerine düşeni yapmaya hazırdır.

Saygılarımızla

